

K İ T A P L A R D A N H A B E R

AKDAĞ, PROF. DR. MUSTAFA : *Celâli İsyancıları (1550 - 1603)*. Ankara Üniversitesi Basımevi. (1963) VII + 307 S. = Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Yayınları sayı : 144.

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih profesörlerinden Dr. Mustafa Akdağ'ın bu ilginç eseri şu konuları kapsamaktadır :

Giriş I : Konu ve Kaynaklar. *Giriş II* : Osmanlı Devletinin Ekonomik durumu ve İdarî düzeni (A- İktisadî darlık. B- Osmanlı Devletinin vergi sistemi. C- Ziraî Ekonomide kriz. D- İdarî düzen).

Birinci Kısım : XVI. Yüzyılın ortalarında Türkiye : A- Dirlik ve Düzenliğin bozulması. B- Hükümet İdaresindeki aksaklıklar. *İkinci Kısım* : 1575 - 1597 arasında Suhte meselesi : A- Suhte Ayaklanmaları ve Talebenin durumunu düzene koyma çabaları. B- Ehl-i Örf ile Suhte arasındaki düşmanlığın büyümesi ve Anadolu'daki etkileri. C- 1584 Nişan-ı Hümayunu ve mühim Neticeleri. *Üçüncü Kısım* : Reaya ile Ehl-i Örf arasında Mücadele (Celâli Bölüklerinin doğuşu) 1575 - 1596. A- Ehl-i Örf'e karşı sancaklarda ayaklanmalar. B- İran Harpleri başlarken Anadolu. C- 1584'te Suhtelere karşı uygulanan sertliğin doğurduğu büyük karışıklık. D- 1584'ten sonra iç kavgaların yeni safhası. E- Avusturya harplerinin başlaması üzerine mücadelenin yeniden alevlenmesi. F- III. Mehmed'in açtığı Eğri seferinin Anadolu karışıklıklarına etkisi ve sonuçları. *Dördüncü Kısım* : Celâli Fetreti : A- Köylerin tahribi. B- Şehirlerle kasabaların Celâli fetretine giriş devri. C- Celâli fetretinin yarattığı yeni Hayat şartları.

Vesikalar. - Bibliyografya. - İndeks.

ALEXANDER OF TUNIS, EARL : *Memoirs, edited by John North*. London 1962 Cassell. XIII + 209 S.

İkinci Cihan savaşında müttefikler cephesinin en büyük komutanlarından biri olan Lord Alexander'ın hâtıraları. Savaş üzerine en ilginç eserlerden birini teşkil etmektedir. Eseri Lord Alexander doğrudan doğruya yazmamış, hâtıralar, John North tarafından toplanıp yayımlanmıştır. - Kitabın bir özelliği, her bahisle ilgili savaş haritaları ile resimlerin, en sonda toplanmamış olup, ait oldukları bahsin sonunda yer almış olmasıdır.

Kitabın içindekiler şunlardır : *Çöl* : I. Batı çölüne dönüş. II. Kuzey Afrika'da cenk. III. İki savaş. IV. "Torch" stratejisi. V. İki Amerikan generali (Eisenhower ile Patton Jr.). Haritalar : 12 tane. *İki yenilgi* : VI. Dunkerke. VII. Burma. 1 Harita. *İtalya* : Otuz sekiz günde Sicilya. IX. Caserta'ya dönüş. X. İtalya'da savaş. XI. Bolsena gölünde vakfe. XII. Gaddar dağlar. XIII. Yunanistan'da buhran. XIV. İtalya'da zafer. XV. Son geçit resmi. 15 tane harita.

Resimler : Kitabın S. 18'inden hemen sonra : 5 tane. S. 34'ten sonra : 6 tane. S. 82'den sonra : 23 tane. S. 130'dan sonra : 8 tane. S. 146'dan sonra : 6 tane. Kitabın sonunda 1 İndeks vardır.

CASTLE, WILFRED T. F., M. F : *Grand Turk*. London 1942
Hutchison and Co. 170 S.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son yılları ile Türkiye Cumhuriyetinin ilk yıllarında Türkiye'de hayat ve olaylar, kültür ve siyasa, ticaret ve seyahat üzerine tarihsel bir toplu görüş veren bu eserde konu ile ilgili, sayfa dışı 17 resim ile, 9 harita vardır.

Eser, Büyük Britanya'nın Türkiye'de büyükelçiliğini yapmış olan Sir Percy Loraine'in bir tanıtma yazısı ile başlamaktadır. Eserin muhtevası şudur : *Önsöz* ve *I. Bölüm* : Tarihsel temel (fond). *II. Bölüm* : Osmanlı Devletinin son yılları : Yeni bir mutluluk çağı. Şanlı barış, Almanların doğuya doğru yolu. Yakışksız ve komik teferruat, Lânetleme Abdül Hamid, İttihat ve Terakki, bu günlerdeki karışık olaylar. *III. Bölüm* : Türkiye Cumhuriyetinin ilk yılları : Şerefli değişme, İtidalli, sağlam ve samimî, Tarafsızlık. - Eserin sonunda ok geniş bir bibliyografya ve bir İndeks bulunmaktadır.

Not : Kitapta Abdül Hamid'i gösterdiği söylenen iki resim var. Birincisi Abdül Hamid'i tahtında oturur göstermekte; ikincisi ise, kendisine hal'edildiğinin bildirilmesini canlandırmaktadır. Ancak, bunlar Abdül Hamid'in değil, Alman aktör ve rejisörü Fritz Kortner'in resimleridir ve bu iki fotoğraf, besbelli, bir filmde alınmıştır. Üstelik, hal'in bildirilmesi sahnesi tarihe hiç uymamaktadır. Abdül Hamid'in tahttan indirildiğini kendisine tebliğ eden heyet, resimde gösterildiği gibi - Türkiye'de hiç kullanılmamış beyaz kalpaklar giymiş- genç subaylardan değil, Meclis-i Ayan ile Mebusan'ın birlikte seçtiği, daha çok sivillerden meydana gelmiş bir grup idi.

DOMBAI, JANOS : *Die Siedlung und das Gräberfeld in Zengövarkony. Beiträge zur Kultur des Aeneolithikums in Ungarn*. Budapest 1960 Verlag der Ungarischen Akademie der Wissenschaften. 235 S. 10'u çok-renkli olmak üzere 115 metin-dışı planş, metin içinde ayrıca 55 resim ve 10 ilâve = *Archaeologica Hungarica*, Yeni Seri XXXVII.

Başlığında da bildirildiği gibi Macaristan'da Eneolitik Kültürü üzerine hazırlanmış ve güzel papier-couché üzerine basılmış olan bu eserin kapsadığı konular kısaca şunlardır : Genel mahiyetteki Giriş'ten sonra : Bu araştırmanın tarihçesi. Lengyle Kültürünün menşei. Yerleşme yerinin ve mezarlıkların kazılması. Zentgövarkony yerleşme yeri. Mezarlar. Ekonomi. Toplum. Son sözler ile İndeks.

Eser, Güney-Batı Macaristan'da bulunan Zentgövarkony yerleşme yeri ile mezarlık alanında yapılan çalışmaların monografik şekilde hazırlanmış raporudur. Yazar tarafından, İkinci Cihan Savaşından sonra yapılmış olan kazılar, uzmanlar arasında ziyadesiyle dikkati çekmiştir. Bu eser, eskiden yapılan kazılarla yeni kazı-

ların sonuçlarını kapsamaktadır. İkamet veya depo çukurları olarak yorumlanmış olan türlü türlü çukur kompleksleri yanında ilk defa olarak dört köşeli kesitli bir evin incelenmesi de yapılmıştır. Bundan başka 290 tane mezar tasvir edilmektedir. Birçok eserler ile özel ölü gömme şekilleri, o zaman burada hüküm süren zihni hayat hakkında değerli bilgiler vermektedir.

Türk İstiklâl Harbi. 2. Cilt. Ankara 1963 Gn. Kur. Basımevi. X + 229 S. = GENEL KURMAY BAŞKANLIĞI HARB TARİHİ DAİRESİ Resmî yayınları, Seri No. 1.

Harb Tarihi Dairesinin yayınladığı bu kitapta, Yunanlıların Batı Anadolu'da istilâ hareketine başlamaları, İzmir'in işgali, Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkması, Millî mukavemetin kurulması konuları ele alınmaktadır. Eser, Tarih Uzmanı Emekli General Hakkı GÜVENDİK tarafından kaleme alınmış, Harb Tarihi Dairesinin yetkili komisyonu tarafından incelenmiştir.

Eserin içindekiler şunlardır : Giriş'ten sonra. *I. Bölüm : Paris Barış konferansında İzmir meselesi* : a. İzmir hakkında Yunan iddiaları. b. Komisyonun kararı ve varılan neticenin mahiyeti. - *II. Bölüm : Yunanlıların Batı Anadolu'da istilâ hareketine başlamaları ve bunun tepkileri* : Harb hedefleri. b. İzmir'in işgali sırasında Osmanlı devletinin genel durumu. c. İzmir'e çıkarılacak Yunan kuvvetlerinin hazırlanması. d. İzmir'in işgali. e. İzmir'in işgalini takip eden olaylar. f. İzmir'in işgali olaylarının tepkileri. - *III. Bölüm : Mayıs 1919 sonuna kadar Yunan ileri harekâtı, İtalyan işgalleri ve Trakya olayları* : a. Yunan ileri harekâtı başlarken Türk tarafı. b. Yunan işgalinin genişlemesi. c. Yunanlıların ileri harekâtı sırasındaki olaylar. d. Gediz vâdisinde Yunan ileri harekâtı, Manisa ve Turgutlu'nun işgali. e. Büyük Menderes vâdisinde Yunan ileri harekâtı ve Aydın'ın işgali. f. Küçük Menderes vâdisinde Yunan ileri harekâtı ve İlkurşun muharebesi. g. Ayvalık'ın Yunanlılar tarafından işgali. h. Haziran 1919 başında Yunan işgal kitalarının genel durumu. i. İtalya işgalleri ve Trakya olayları. *IV. Bölüm : Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya geçişi* - Amasya toplantısı ve Erzurum Kongresi. a. Mustafa Kemal Paşa'nın görevi ve Samsun'a varışı. b. Mustafa Kemal Paşa'nın ilk teşebbüsleri - Amasya toplantısı ve kararları. c. Erzurum Kongresi. *V. Bölüm : Halkta savunma ruhunun uyanması* - Batı Anadolu'da ilk Kuvvayi Milliye teşekkülleri : a. Kuvvayi Milliye fikrini ilk yayan komutanlar ve halkta savunma ruhunun uyanması. b. Batı Anadolu'da yer yer Kuvvayi Milliye'nin teşekkülü. c. Ordunun Kuvvayi Milliye hüviyetine bürünmesi etrafındaki fikir ve teşebbüsler. - *VI. Bölüm : Anadolu'da harekâtın gelişmesi*. a. Haziran 1919 ayı olayları. b. Temmuz 1919 olayları. c. Ağustos 1919 ayı olayları. - *VII. Bölüm : Kongreler - Kuvvayi Milliye ve Yunanlıların İzmir'i savunma tedbirleri*. a. İstanbul hükümetinin Sivas Kongresine mâni olmak teşebbüsleri. b. Balıkesir'de harekâtı Milliye Kongresi (26 Temmuz 1919) c. Harekâtı Milliye ve Reddi İlhak büyük Kongresi (Alaşehir Kongresi - 16-25 Ağustos 1919). d. Kuvvayi Milliye faaliyetinin Yunan karargâhındaki etkileri.

Ayrıca 4 Ek vardır. Bunların 3'ü Erzurum Kongresi, bir tanesi ise Mustafa Kemal Paşa ile Rauf Bey'in derdest edilip İstanbul'a gönderilmesine mahal olmadığına dair yazı ile ilgilidir.

Eser, birçok haritalarla bezenmiştir.

GRABAR, ANDRE: *Byzantine Painting. Fransızcadan çeviren Stuart Gilbert*. New-York Skira. 200 S. = The Great Centuries of Painting, Collection planned and directed by Albert Skira.

Bizans resim sanatının bir monografisi olan bu eserde bulunan renkli planşların sayısı 105'tir. Bunlar, asıllara büyük sadakat gösteren yüksek kaliteden "reproduction"lardır, ve kitabın değerini yükseltmektedir. Kitabın içinde ele alınan konular şunlardır : *Bizans resmi* : Anlamı ve ereği; Bizans resminin birinci ve ikinci devreleri. İkonoklazm (Put kırıcılık)'tan önceki program, sonraki program. - Bizans estetiği. - *Eleştirici İnceleme*. 5. ve 6. yüzyıllar mozaikleri (Selânik, Ravenna, İstanbul (Kostantiniyye) : Büyük saraydaki mozaik döşeme). Roma'daki mozaiklerle Frankolar. Castelseprio'daki duvar resimleri. Ortaçağ Mozaikleri (Kostantiniyye : Nea Moni Kilisesi, Eleusis yakınında Daphni). Venedik eyaletindeki Mozaikler (Torcello, Venedik şehri : San Marko), Sicilya Mozaikleri (Sefalu'daki Katedral. Palermo : Sarayın küçük kilisesi) Kostantiniyye : Kaariye Camii. Balkanlarda ve Yunanistan'da Fresko'lar (11. yüzyıldan 14. yüzyıla kadar) (Yugoslavya'da kiliseler, Mistra'da kiliseler. Kitap resimleri ve tezhipleri. İkon'lar (kutsal heykel ve heykelcikler).

Kitabın sonunda geniş bir bibliyografya ile, Ad ve Konu indeksi ve renkli planşların bir listesi vardır.

HOLZMEISTER, CLEMENS UND GUNDA - FAHRNER, RUDOLF : *Bilder aus Anatolien: Höhlen und Hane in Kappadokien*. Wien 1955 Österreicherische Staatsdruckerei. 40 S. 134 pl.

Memleketimizde çok tanınmış ünlü mimar Profesör Holzmeister ve karısı ile Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde uzun yıllar Alman dil ve edebiyatı Ordinar-yüslüğü yapmış olan Profesör Rudolf Fahrner'in eseri olan ve çok güzel basılmış olan bu kitabın konusu, başlığında da okunduğu gibi, Kappadokya'da mağaralar ve Han'lardır. Kitabın sonuna metin-dışı 139 resim konmuştur. Eserde, fotoğraflar Gunda Holzmeister'in, suluboyalar, Clemens Holzmeister'in, metinler Rudolf Fahrner'in, İngilizcesi Duda Hamer'in, . . .dir. Eser, Türkiye'ye ithaf edilmiş ve metinde şu konular ele alınmıştır : Mağaralar, Hanlar; Seyahat tasvirleri : Köprüköy'de köprü, Kayseri'de kum fırtınası, Keykubad'ın hanı, Karatayköy, İncesu, Tağar, Selime, Konya'dan Kayseri'ye, Binbir Kilise

HOMES - FREDERICQ, D. : *Hatra et ses Sculptures Parthes. Etude Stylistique et Iconographique*. İstanbul 1963 Yakın-Doğu Hollanda Tarih-Arkeoloji Enstitüsü. 63 S 8 pl. = Publication de l'Institut Historique et Archéologique de Stamboul, sous la direction de A. A. Cense et. A. A. Kampman - XV.

Part eserleri üzerine bir inceleme olan bu eserin muhtevası, kısaca, şudur : Giriş'ten sonra : Hatra'nın yeri ve önemi. Hatra'daki heykeller ve kabartmalar. Hatra heykeltraşlık eserlerinin üslubu. Hatra heykeltraşlık eserlerinin İkonografi

bakımından incelenmesi (Serpuşlar, Erkek libasları, Kadın libasları, Ayakkabıları, Mücevherler, Silâhlar, Hatra heykeltraşlık eserleri üzerinde bulunan objeler. Hatra eserlerinin karakteristik tarafları. Sonuçlar. - Kısaltmalar. Eserin sonunda papier-couché üzerine basılmış metin-dışı 7 planş vardır.

ISMAY, GENERAL LORD : *Memoirs*. London 1960 Heinemann.
XIV + 486 S. 1 Pl. 1 levha.

General Lord Ismay, İkinci Cihan Savaşının en ön safta yer almış simalarından biridir. Winston Churchill, müttefikler için en kritik an olan 10 Mayıs 1940'ta Başvekil ve Savunma bakanı olduğu zaman, İsmay'ı yanına Kurmay başkanı olarak almıştı. İşte bu atanmadan itibaren, savaşın ve sonra barışın yönetiminde İsmay, bazen arka plânda kalmakla birlikte, büyük payı olmuştur. Bu olay, İkinci Cihan Savaşına değin birçok sorunların aydınlanmasına yardım etmek bakımından hâttarlarının büyük değer taşıdığına iyice işaret etmektedir.

Başında Lord İsmay'ın bir portresi ile Winston Churchill'in bir mektubu ile süslenmiş olan eserin muhtevası şudur :

Önsözden sonra, *Bölüm I : Çıraklık yılları* : Hindistan'da küçük rütbeli subay. Birinci Cihan savaşında Afrika'da hizmet. Kurmaylığa hazırlanma. Hükümetin yakınında hizmet. 1930 yıllarının ilk kısmı. *Bölüm II : Önemli yıllar (karar yılları)* İkinci Cihan savaşında önceki son 3 yıl. 1939-40 savaş yılları. Bay Chamberlain'in savaş yönetimi mekanizması. Norveç'le Danimarka'nın zaptı (gasbı). Batıya saldırı. Fransa'nın son günleri. Geriye doğru bakış. Bay Churchill'in savaş yönetimi mekanizması. Ortadoğu'nun karışık durumu. Amerika Birleşik Devletleri ile ilk temaslar. Garip ittifak (Sovyet Rusya ile ittifak)? Japonya'nın tehdidi. İngiliz-Amerikan stratejisi. Auchinleck ve sonrası. Kasablanka Konferansı. İlk Quebec konferansı. Eden'le birlikte Moskova'ya gidiş. Kahire ve Tahran Konferansları. Baş kaldıran Fransa. Varşova ile Atina. İkinci Quebec konferansı. Moskova'yı ve Paris'i ziyaret. Paris'te mütareke günü. Yalta Konferansı. Yolun sonu. *Bölüm III. Yuvarlanan Taş* : Hindistan'da İngiliz egemenliğinin son günleri. 1947 - 1959 yılları arası.

Eserin sonunda bir İndeks, kapak içlerinde 2 harita vardır.

KINROSS, LORD : *Atatürk, The Rebirth of a Nation*. London 1964.
Weidenfeld and Nicolson. XVIII + 542 S.

Tanınmış İngiliz yazar, gazeteci ve radyo hatibi Lord Kinross'un bu Atatürk biyografyasının, onu, yabancı dilde yazılmış öbür biyografyalardan ayıran bir özelliği var : Bu eser, bilinen kaynakların yanında, Çankaya Riyaseti Cumhurbaşkanlarından ve Ankara Üniversitesi, Devrim tarihinin belgelerinden bol bol faydalanarak meydana getirilmiştir. Çok bol kaynağa dayanan kitap, ayrıca da Türk devlet adamlarının ve ricalinin sözlü tanıklıklarından faydalanmıştır. Kitabın içindekiler şunlardır : Teşekkürlerden ve Giriş'ten sonra : *I. Bölüm : Osmanlı İmparatorluğu'nun gerilemesi ve çökmesi* : 1. Bir Makedonya'nın doğumu, 2. Bir subayın eğitimi. 3. Sahrada hizmet. 4. Jöntürk devrimi. 5. Karşı-devrim. 6. Olgunlaşmakta olan kurmay subayı. 7. Trablus Garp savaşı. 8. Balkan savaşları. 10. Birinci Cihan Savaşı. 11. Gelibolu'ya çıkarma. 12. Bir Türk zaferi. 13. Doğu cepheleleri. 14. Al-

manya'ya bir ziyaret. 15. Türk yenilgisi. 16. Mütareke. 17. Padişah Millet Meclisini feshediyor. 18. Türkiye'nin taksimi?. 19. Mukavemet plânları. - II. Bölüm : *İstiklâl Harbi* : 20. Savaşın başlaması. 21. Erzurum Kongresi. 22. Sivas Kongresi. 23. Padişah'ın hükümetinin düşüşü. 24. Ankara'ya taşınma 25. Müttelikler Parlâmento'yu dağıtıyorlar. 26. Ankara'ya yerleşme. 27. Ankara'da Millî Meclis. 28. İç savaş. 29. Yunan istilâsı. 30. Türk - Rus andlaşması. 31. Başibozukların sonu. 32. Birinci İnönü Savaşı. 33. Londra Konferansı. 34. Eskişehir'in düşüşü. 35. Sakarya savaşı. 36. Türk - Fransız andlaşması. 37. Doğudan yardım. 38. Savaş hazırlıkları. 39. Son zafer. 40. İzmir'in yanması. 41. Çanakkale'de buhran. 42. Padişahlığın sonu. 43. Lausanne'da müzakereler. 44. Barış andlaşmasının imzası. - III. Bölüm : *Türkiye Cumhuriyetinin Yükselmesi* : 45. Cumhuriyetin ilânı. 46. Hilâfetin ilgası. 47. Terakkiperver fırkası. 48. Kürt isyanı. 49. Musul meselesi. 50. Kıyafette devrim. 51. Kadının serbestleşmesi. 52. Vatan hiyaneti duruşmaları. 53. İstanbul'a dönüş. 54. Alfabenin reformu. 55. Demokrasi deneyi. 56. Türkiye'nin dünyadaki yeri. 57. Yeni bir dil ve tarih. 58. Türklerin Babası. 59. Ciddî bir hastalık. 60. Atatürk'ün ölümü. - Son söz. Haritalar (6 tane). Seçme bibliyografya. 1876'da, II. Abdül Hamid'in tahta çıkması tarihi ile başlayıp, Atatürk'ün ölümü (1938) ile sona eren Kronoloji. İndeks.

LEWIS, BERNARD : *The Middle East and the West*. Bloomington 1964 Indiana University Press. VII + 160 S.

Tanınmış İngiliz Orientalist ve Tarihçisi Bernard Lewis'in bu eseri, yazarın Indiana Üniversitesinde vermiş olduğu altı konferansın metinlerini kapsamaktadır. Konferanslar 1963 yılı Mart ve Nisan aylarında verilmiştir. Bu konferansların (ve kitabın) konusu şudur : Ortadoğu ve Batı arasındaki münasebetler; Batı faaliyetlerinin ve medeniyetinin Ortadoğu İslâm millet ve toplumları üzerine etkisi ve bu etki karşısında meydana gelen tepkilerin türlü safhalarıdır. I. Bölümde, Ortadoğu tarih, coğrafya ve kültür bakımlarından tanımlanmakta, II. Bölümde, Ortadoğular için Batının ne gibi bir anlam taşımış olduğu ve halen taşıdığı bundan sonra gelen üç bölümde, yeni ve son zamanlarda Ortadoğu'da gerçekleşmiş olan siyasi ve intellektüel hareketler ele alınmakta; sonuncu bölümde ise, Ortadoğu memleketlerinin milletlerarası meselelerde ne gibi bir yer tuttıkları, nasıl bir rol oynadıkları incelenmektedir. Kitabın sonunda, 6 bölüm ayrı ayrı gösterilmiş olmak üzere, notlar, okunması salık verilen eserler üzerine bilgi ve İndeks bulunmaktadır.

MANTRAN, ROBERT : *İstanbul dans la seconde Moitié du XVIIe Siècle. Essai d'histoire institutionnelle, économique et sociale*. Paris 1962 Adrien Maisonneuve. XI + 724 S. = Bibliothèque Archéologique et Historique de l'Institut Français d'Archéologie d'İstanbul XII.

Kurumlar, Ekonomi ve toplum tarihi denemesi olarak vasıflandırılan ve 17. Yüzyılda İstanbul başlığını taşıyan, papier-couché üzerine itina ile basılmış olan bu eserde 8 fotokopi plânş, 20 harita, tablo ve grafik vardır. Eserin muhtevası, kısaca, şudur : Kitap I. : Şehir : Mevkii. Mahalleler ve İstanbul'un nüfusu. Baş-

kenin banliyöleri. Liman. İstanbul sosyetesı. Toplumsal yapılar. Belediye teşkilâtı. - Kitap II : Ekonomik Hayat : Ekonomik hayatın genel unsurları. Para problemi. Ekonomik hayatın lokal organizmaları : İdare. Ekonomik hayatın lokal elemanları : Loncalar. Endüstri ve Zanaat. Ticaret ve alış-veriş. Türlü zenaatlar. Kitap III. : Şehirde Yabancılar. Eski yabancı yerleşmeler (koloniler) : İtalyanlar. Yeni Gelenler : Fransızlar, İngilizler, Hollandalılar. İstanbul'da Milletlerarası ticaretin şartları. Sonuç. - Bibliyografya (Kaynaklar, Yeni eserler, teferruat üzerine eserler) Türkçe ve Teknik kelimeler İndeksi, Yer ve şahıs isimleri İndeksi. Harita, tablo ve grafiklerin listesi.

MENAGE, V. L. : *Neshri's History of the Ottomans, The Sources and Development of the Text*. Oxford 1964, University Press. XVI + 86 S. = London Oriental Series- Vol. 16.

Neşri tarihi metninin kaynakları ve gelişmesi üzerine bir inceleme olan bu kitapta şu bölümler vardır : Bibliyografya. Giriş. I. Neşri'nin hayatı. II. Cihannüma. III. Neşrinin kaynakları : Aşıkpaşazâde tarihi, Oxford'daki anonim tarih. Bir kronoloji listesi. IV. Menzel Kodeks'i. V. Hanivaldanus Kodeks'i. VI. Muahhar eleştirme. MSS Pb ve D'nin kısaltılmış eleştirimi.

Zeyiller : I. Metinlerle kaynakların uygunluğu. II. MS. Marsh 313 metninden örnekler. III. Neşri'nin kronolojik listesi. IV. Neşri el-yazmalarının "stemma" sı. V. MS. Pb. de otobiyografik kayıtlar. - İndeks.

SERİN, DR. NECDET : *Türkiye'nin Sanayileşmesi*. Ankara 1963 Sevinç Matbaası. XII + 253 S. = Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi yayınları No. 167 - 149.

Yurdumuzun esas sorunlarından birini inceleyen bu önemli eser, şu konuları kapsamaktadır : Önsöz, Kısaltmalar ve Giriş'ten sonra : *Birinci Bölüm : Türkiye'nin sanayileşme zorunluluğu* : 1. Kısım : Türkiye'de Nüfus sorunu (Türkiye'nin nüfusu ve büyümesi, - Nüfus baskısı). 2. Kısım : Türkiye'de tarımın bugünkü durumu. 3. kısım : Uluslararası İş Bölümü ve İktisadî Kalkınma. 4. Kısım : Sonuç. *İkinci Bölüm : Cumhuriyet devrinde sanayileşme siyaseti* : 1. kısım : Osmanlı İmparatorluğu'nun son devrinde sanayiinin durumu. 2. Kısım : Cumhuriyet devrinde sanayileşme siyaseti. 3. Kısım : Kaynakların kullanılışı, - Yapım sanayiinin gelişmesi ve Türkiye Millî geliri. *Üçüncü Bölüm : Yapım Sanayiinin gelişmesi* : 1. Kısım : Sanayiinin bünyesi. 2. Kısım : Yapım sanayiinde İşgücü vurumu. 3. Kısım : Yapım sanayiinde fizikî üretim, üretim değeri ve dış ticaret durumu. 4. Kısım : Yapım sanayi dallarında verimlilik ve maliyet. 5. Kısım : Türkiye'de girişken iş adamları sınıfının yetişmesi. 6. Kısım : Bölümün özeti.

Sonuç. - Yabancı Dilde Özet (İngilizce). - Bibliyografya.

SOSYAL, İSMAİL : *Fransız İhtilâli ve Türk-Fransız Diplomasi Münasebetleri 1789 - 1802.* Ankara 1964, Türk Tarih Kurumu Basımevi. Türk Tarih Kurumu yayınlarından VII. Seri, Sayı : 44. XIV + 386 S. 1 Harta.

Çok ilginç bir konuyu inceleyen bu eserin içeriği şunlardan ibarettir : Sunu, Önsöz, Türk-Fransız siyasi münasebetlerinin tarihçesi üzerine bir girişten sonra : *I. Bölüm* : 1789 Fransız İhtilâli arifesinde Avrupa'da kuvvetler muvazenesi ve başlıca devletlerin durumu; Türkiye'nin Avrupa'da gerilemesi; Türkiye'nin dış münasebetleri ve Hariciye teşkilâtı. *II. Bölüm* : Doğu meselesinin tarifi; XVIII. asır sonlarında Türkiye etrafındaki rekabet ve Rusya ile Avusturya'nın tertiplediği 1787 harbi; XVIII. asırda Fransa'da Türkler hakkındaki düşünceler; Fransa'nın Doğu'daki ticarî menfaatleri; Mısır üzerindeki emelleri; 1789 İhtilâli arifesinde Fransa'nın Doğu politikası. *III. Bölüm* : Gouffier'nin Fransa Büyükelçisi olarak İstanbul'a gönderilmesi; Türkiye'deki Fransız askerî mütehasısları; Gouffier'nin Veliâht Selim ile gizli muhaberesi ve İshak Bey'in Fransa'ya gönderilmesi; Selim'in XVI. Louis ile mektuplaşması ve Fransa'nın Türkiye'yi Rusya'ya karşı desteklemeyeceğinin anlaşılması (1784 - 1789). *IV. Bölüm* : Türkiye'nin Rusya ve Avusturya ile giriştiği harb ve Gouffier'nin İstanbul'da karşılaştığı müşküller; Fransa'nın barış tavassutu ve İstanbul'da Fransız - Prusya diploması mücadelesinin ilk safhası; III. Selim'in cülûsu ve harbin hızlandırılması; Prusya - İngiltere diplomasinin Fransızları hezimeye uğratması; Zıştov ve Yaş Barışları (1789 - 1792). *V. Bölüm* : 1789 Fransız İhtilâlinin çıkışı ve meşrutî idare; Cumhuriyetin ilânına kadar Fransız dış politikası 1792'de ilk cumhuriyet (Convention), Convention'un dış politikası ve harbler. Türkiye'yi harbe sokmak gayreti. *VI. Bölüm* : Fransız İhtilâlinin Türkiye'deki akisleri ve Babıâli'nin tarafsızlık politikası; "Nizam-ı Cedid" gayretleri ve Hariciye'de islahat; İhtilâl sırasında Fransa'nın İstanbul Büyükelçiliğinin durumu ve Gouffier'nin vazifesinin sonu; Türkiye'deki Cumhuriyetçi Fransızlar ve Babıâli'nin tavrı; Cumhuriyetin ilk elçisinin İstanbul'a gelmesi (1789 - 1793). *VII. Bölüm* : Fransız fevkâlade elçisinin Babıâli ile gizli temasları. Fransa Cumhuriyetinin tanınması talebi ve bir Türk - Fransız ittifakı yoluyla Türkiye'yi harbe sokma gayreti. Bu sefer Türklerin temayülünün artması karşısında Fransızların tereddütleri. Thermidor idaresinin elçiyi geri çağırması (1793 - 1795). *VIII. Bölüm* : Fevkâlade elçi Verninac'ın İstanbul'a gönderilmesi ve Babıâli'nin Fransız Cumhuriyetini tanıması. Fransa ile tedafüî ittifak görüşmeleri ve bu görüşmelerin suya düşmesi. Elçinin geri dönmesi (1794 - 1796). *IX. Bölüm* : Directoire idaresi ve dış politikasının ilk iki yılı. Türk-Fransız münasebetlerinin gelişmesi ve General Dubayet'nin İstanbul Büyükelçiliğine tayini. Türkiye'ye gelen Fransız mütehasıslar (1795 - 1797). *X. Bölüm* : Bonaparte'ın Türkiye hizmetine girme teşebbüsü; Birinci İtalya seferi ve Yediada ile Dalmaçya sahillerinin zaptı; Bonaparte'ın Doğu İmparatorluğu tasavvuru ve bu hususta Talleyrand ile mutabakatı; Fransızların Balkanlardaki tahrikleri. Tepedelenli Ali ve Vidin valisi Pazvandoğlu ile temasları ve Babıâli'nin endişeleri (1795 - 1797). *XI. Bölüm* : Bonaparte'ın Mısır seferini teklifi; Talleyrand'ın Mısır seferi için faaliyetleri; Directoire'ın tavrı ve Mısır seferinin sorumluluğu; seferin hazırlığı ve hareket; Talleyrand'ın Babıâli'yi ikna için İstanbul'a

gitmesi projesi (1798). *XII. Bölüm* : Esseyid Âli Efendi'nin Paris Büyükelçiliğine tâyni ve seyahati; İtimatnamesini verme töreni, gördüğü büyük ama kısa ilgi; neticesiz ticarî müzakereler; Âli Efendi'nin Talleyrand ile temasları; Babıali'nin Fransa'dan endişeleri ve Reis Âtîf Efendi'nin lâyhası; İstanbul'da Ruffin ile temaslar; 21 Temmuz 1798'de Âli Efendi - Talleyrand mülâkatı (1797 - 1798). *XIII. Bölüm* : Mısır'da Osmanlı idaresi ve Kölemenler; Bonaparte'nin Malta ve İskenderiye'yi işgali; Bonaparte'nin Mısır halkına beyannamesi ve İslâm dinine ilgisi; Babıali'yi ikna için gayretler; Kahirenin zaptı ile neticelenen savaşlar; Ebuhor'da Nelson'un Fransız donanmasını yakması ve meydana getirdiği durum (1798). *XIV. Bölüm* : Mısır'a tecavüze karşı İstanbul'da ilk alınan tedbirler. Fransa ile siyasi münasebetlerinin kesilmesi. Nelson'un Ebuhor zaferi üzerine Babıali'nin Fransa'ya harb ilanı. Ruffin'in İstanbul'da hapsedilmesi ve Âli Efendi'nin Paris'teki durumu; Türkiye'deki Fransızların akıbeti meselesi (1798). *XV. Bölüm* : Avrupa'da Fransa'ya karşı 2. Koalisyon. Türkiye'nin Rusya, İngiltere ve Napoli ile ittifakı; Mısır olayları ve Avrupa'daki gerginlik karşısında Directoire'in savaşçı tavrı. Bonaparte'nin Mısır'da kararsız hali ve Beauchamp'ın İstanbul'a gönderilmesi; Suriye seferindeki başarısızlığına karşılık Mısır'da Türk ordusunu mağlup etmesi. Rus donanmasının Yediada'yı, Tepedelenli Ali'nin mücavir Arnavutluk sahilini zaptı (1798 - 1799). *XVI. Bölüm* : Bonaparte'nin Fransa'ya dönmesi ve ertesi ay hükümet darbesiyle Consulat idaresini kurması; Mısır'dan hareketinden önce Bonaparte'nin ve ertesi ay Kleber'in Sadriâzam'a barış için başvurması. Türk - İngiliz - Fransız müzakereleri. Mısır'ın tahliyesi hakkında El-Ariş sözleşmesi (1799 - 1800). *XVII. Bölüm* : İngiliz hükümetinin Mısır'daki Fransız ordusunun kayıtsız şartsız teslimini istemesi üzerine El-Ariş sözleşmesinin suya düşmesi; muhasematın yeniden başlaması ve Kalyop zaferi üzerine Fransızların Mısır'a tekrar yerleşmesi; Mısır'a Türk ve İngiliz çıkarmalarından sonra Kahire'de Belliard ve İskenderiye'de Menou kuvvetlerinin teslim olması; Yediada ve mücavir sahil arazisinin akıbetinin tâyni (1800 - 1801). *XVIII. Bölüm* : İkinci Koalisyon'un dağılması ve Fransa - Avusturya barışı; Fransa'nın Rusya'ya yaklaşması ve Türkiye'yi parçalama plânı; İngiltere Başvekili II. Pitt'in istifası. Çar Paul'un katli ve Mısır'daki Fransız ordusunun teslim olması üzerine Avrupa'da barış şartlarının teşekkülü ile Londra'da Fransız-İngiliz Ön - Barış Anlaşması, Paris'te Fransız - Rus barışı ve nihayet Amiens'te nihai barış (1800 - 1802). *XIX. Bölüm* : Paris'te 1801 yılına kadar Âli Efendi'nin Fransız hükümeti ile neticesiz temasları. Albay Sebastiani'nin Paris'te akd edilen Anlaşmayı tasdik üzere İstanbul'a gönderilmesi; Rusya ile İngiltere'nin Babıali'yi tazyiki sonucunda Anlaşmanın tasdik edilememesi (1800 - 1802). *XX. Bölüm* : Türkiye'nin Amiens barış anlaşmasına iltihakı; Galib Efendi'nin Türkiye - Fransa Barış Anlaşmasını müzakere etmek ve imzalamak üzere Paris'e gönderilmesi; Paris'te nihai barış müzakereleri ve Karadeniz'in Fransa ticaretine açılması meselesi; 25 Haziran 1802 tarihli Türk - Fransız Barış Anlaşmasının esasları ve dostluğun ihyası (1802). - 1789 - 1802 devresinde Türk - Fransız münasebetlerinde rol oynayan başlıca şahsiyetler. - Fransa'nın Türkiye'de ve Türkiye'nin Fransa'daki Seferat binaları. - Bibliyografya - İndeks.

TCHERIKOVER, VICTOR : *Hellenistic Civilization and the Jews. İbrani-den İngilizceye çeviren: S. Applebaum.* Philadelphia 1961 Magnes Press. 563 S. İç kapaklarda 4 harita vardır.

Hellenistik medeniyet ile Yahudiler arasındaki münasebeti inceleyen bu eserin kapsadığı konular şunlardır : Girişten sonra : *Bölüm I. : Hellenistik Medeniyeti Filistin'de* : Antiokhos IV Epiphanos zamanına kadar politik olaylar. Filistin'in Grek şehirleri. Hellenistik reformun eşğinde Kudüs. Hellenistik Reform. Antiokhos'un Yahudiliğe zulmü. Kurtuluş savaşı. Hasmone devresi. - *Bölüm II. : Diaspora (dağınık Yahudi âleminde) Hellenistik medeniyeti* : Politik tarih. Yahudi cemaati ve Grek sitesi. Ekonomi ve Toplum. Kültür iklimi. - İlâveler. Kısaltmalar. Notlar. Bibliyografya, İndeks.

WITTEK, PAUL : *The Rise of the Ottoman Empire.* London 1963 Luzac. VII + 54 S. = Royal Asiatic Society Monographs - Vol. XXIII.

Paul Wittek, memleketimizde ve memleketimizin dışında çok tanınmış, büyük çapta bir bilgindir. Onun bu küçük ama dolgun eseri, aslında ilk defa 1938'de yayımlanmıştır. Elimizdeki nüsha 1963'te çıkmış olan 3. basımındandır.

Yazar, eserin başına koymuş olduğu kısa önsözde, kitabın ilkin 1937'de Londra'da konferans olarak verildiğine, bu itibarla da konunun ancak ana-çizgilerini ele alabileceğine işaret etmektedir.

Bütün kitap 3 bölümden meydana gelmektedir : Önsözden sonra : Geleneğin eleştirimi ve problemin sunulması. Türk Küçük Asyası'nın Osmanlılara geçmesi. Sınır-boyu emirliğinden imparatorluğa yükselme.

Kitabın sonunda, en çok, Wittek'in yazılarını kapsayan geniş bir bibliyografya bulunmaktadır.

Fuat Köprülü'nün, çok tanınmış "Les Origines de l'Empire Ottoman"ından biraz başka bir görüş açısından yazılmış olan bu eser, Osmanlı Devletinin kuruluş ve yükselişi probleminde yeni ışıklar vermek mahiyetindedir.